Rok XIII. Nr. 2.

DZIENNIK URZĘDOWY

c. k. Rady szkolnej krajowej w Galicyi.

Redagowany w c. k. Radzie szkolnej krajowej.

Wydany dnia 20. stycznia 1909.

Rozporządzenie

Pana Ministra Wyznań i Oświaty z dnia 11. czerwca 1908 L. 26651 w sprawie egzaminowania i klasyfikowania w szkołach średnich (gimnazyach, gimnazyach realnych i szkołach realnych).

Ażeby egzaminowanie i klasyfikowanie w szkołach średnich uprościć i w korzystniejszy dla nauki sposób unormować, rozporządzam, co następuje:

1. Wspólna praca nauczyciela i uczniów powinna odbywać się w większych, niż dotąd, rozmiarach: egzaminowanie, służące wyłącznie do ocenienia postępu uczniów (egzaminowanie połączone z klasyfikowaniem, egzamin klasyfikacyjny) należy ograniczać do niezbędnej potrzeby i o ile możności zastępować badaniem uczniów podczas wspólnej pracy (egzaminami oryentacyjnymi).

2. Sposób egzaminowania powinien być rozmaity, stosownie do właściwości przedmiotów nauki, a przedewszystkiem stosownie do różnego wieku i stopnia wykształcenia uczniów.

3. Z wypracowań piśmiennych ma nauczyciel w przyszłości poprawiać i klasyfikować tylko zadania szkolne, planem nauk przepisane (kompozycye i niektóre dyktaty). Wypracowania piśmienne domowe (ćwiczenia domowe) — z wyjątkiem zadań w języku wykładowym — należy przy natężonym współudziale uczniów poprawiać w klasie tak, jak ćwiczenia szkolne, i w ogóle nie klasyfikować.

4. Z tych przedmiotów nauki, w których wypracowania piśmienne nie są przepisane, można w klasach, liczących bardzo wielu uczniów, raz na półrocze za porozumieniem się z dyrektorem urządzić egzamin piśmienny o zakresie egzaminu ustnego.

Takie prace egzaminowe ma nauczyciel poprawić i opatrzywszy je notami, zwrócić uczniom. Noty te pod względem znaczenia mają być równe notom z egzaminu ustnego.

5. Przypomina się ponownie i z naciskiem, że w tych przedmiotach nauki, z których odbywają się egzamina ustne i piśmienne, nie może być dozwolonem przyznawanie większego znaczenia pracom piśmiennym niż egzaminom ustnym lub co gorsza wyłączne uwzględnianie prac piśmiennych.

6. Konferencye w sprawie postępu uczniów w naukach (konferencye klasyfikacyjne) mają się odbywać tylko z końcem każdej trzeciej części półrocza. Dla tych konferencyi potrzeba ustalić notę z każdego przedmiotu nauki. Noty te należy najpóźniej dzień przed konferencyą zapisać do arkuszy przeglądowych (katalogów), które w osobnej rubryce powinny zawierać także uwagi o zachowaniu się i pilności uczniów.

Zwyczajnego dotychczas zapisywania not ze wszystkich poszczególnych egzaminów można zaniechać.

7. Wynik pierwszej i drugiej konferencyi klasyfikacyjnej w każdem półroczu należy ogłaszać uczniom; ogłoszenie to może także rozciągać się tylko na te spostrzeżenia, które dają powód do nagany. Nad dór domowy uwiadamia się piśmiennie osobnymi wykazami zwykle tylko o wyniku niepomyślnym. Rodzicom lub ich zastępcom wolno jednak zrzec się tych uwiadomień.

Gdy chodzi o uczniów dwóch klas najwyższych, piśmienne uwiadomienia posyła się tylko w takim razie, jeżeli tego szczególne wymagają powody.

8. Na podstawie wyniku konferencyi, odbytej z końcem pierwszego półrocza, otrzymuje każdy uczeń wykaz cenzur (świadectwo półroczne), który ma zawierać noty ze wszystkich przedmiotów nauki i sąd o zachowaniu się, nie ma jednak wyrażać sądu o postępie ogólnym.

9. Z końcem roku szkolnego wydaje się uczniom świadectwa roczne, które oprócz not z poszczególnych przedmiotów nauki i sądu o zachowaniu się mają podawać liczbę opuszczonych i w danym razie nieusprawiedliwionych godzin szkolnych, a nareszcie stwierdzać, o ile uczeń jest uzdolniony do klasy następnej. Noty z pilności nie potrzeba wypisywać w świadectwie.

10. Postęp w poszczególnych przedmiotach nauki ma się oznaczać notami: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny; do określenia „zachowania się“ mają służyć noty: bardzo dobre, dobre, odpowiednie, nieodpowiednie. Ostatnią z tych not należy osobno i dokładnie uzasadniać. Sąd o postępie ogólnym powinien opiewać: „do klasy następnej (chlubnie, ... , nie) uzdolniony“,

Jeżeli uczeń przynajmniej w połowie obowiązkowych przedmiotów nauki ma noty „bardzo dobre“, a w żadnym z nich nie ma noty „dostatecznej“, to przy zachowaniu się co najmniej „odpowiedniem“ należy uznać go „chlubnie“ uzdolnionym.

Noty „dobre“ z obowiązkowej nauki rysunków i kaligrafii, nie wyrównane „bardzo dobremi“ notami z innych przedmiotów, nie stanowią w gimnazyum przeszkody do przyznania tego odznaczenia; w szkołach realnych jednak można w takim razie przyznać je tylko osobną uchwałą konferencyi nauczycielskiej. Natomiast tak w szkołach realnych, jak i w gimnazyach nota „bardzo dobra“ z tych przedmiotów ma to samo znaczenie, co z innych przedmiotów obowiązkowych. Do not z przedmiotów względnie obowiązkowych stosować należy dotychczasowe przepisy w sposób, odpowiadający ich duchowi. Nota z obowiązkowej nauki gimnastyki ma wpływ tylko w kierunku dodatnim.

Jeżeli uczeń w jednym tylko przedmiocie nie uczyni zadość wymaganiom, to nie należy uznawać go bezwarunkowo za nieuzdolnionego do klasy następnej. Owszem na niższym stopniu nauki w gimnazyach i gimnazyach realnych, jako też w szkołach realnych — o ile ustawy krajowe dla ostatnich nie zawierają innych postanowień — można uznać „na ogół“ uzdolnionym każdego ucznia, który w jednym z języków albo w matematyce albo w geometryi i w rysunkach geometrycznych otrzymał notę „niedostateczną“, ale zdaniem konferencyi nauczycielskiej posiada umysłową dojrzałość do klasy następnej; świadectwo jednak takiego ucznia ma zawierać zastrzeżenia, że będzie on musiał bezwarunkowo powtórzyć klasę następną, jeżeliby w niej z tego samego przedmiotu otrzymał notę „niedostateczną“. Z innych przedmiotów, które w całości lub częściowo wyczerpuje się w ciągu roku, a na wyższym stopniu nauki również z przedmiotów wyżej wymienionych należy zezwalać na egzamina poprawcze pod takimi samymi warunkami jak dotychczas.

Jeśli się nie spełniają zastrzeżenia, od których zawisło warunkowe przejście do klasy następnej lub zezwolenie na egzamin poprawczy, to należy ucznia uznać nieuzdolnionym, choćby tylko z jednego przedmiotu

otrzymał notę, niedostateczną". Co się tyczy wpływu, jaki na promocyę ma postęp w przedmiotach względnie obowiązkowych, tudzież w obowiązkowej nauce rysunków, kaligrafii i gimnastyki, utrzymuje się nadal w mocy dawniejsze przepisy.

Jeżeli uczeń w kilku przedmiotach nie uczynił zadość wymaganiom, to uznaje się go nieuzdolnionym do klasy następnej.

* * *

W szczególności dodaje się do powyższych postanowień następujące uwagi:

Egzamina oryentacyjne powinny w ogóle odbywać się na początku godziny. Towarzyszą one powtarzaniu i pogłębianiu przerobionego materyału nauki, przekonywaniu się, czy go uczniowie należycie pojęli i przetrawili, jako też uwydatnianiu tych części materyału dawniej przyswojonego, do których nową lekcyę potrzeba nawiązać.

Do tych egzaminów należy powoływać jak najwięcej uczniów; dlatego też powinno się poszczególnym uczniom zadawać tylko krótkie, zwięzłe pytania.

Klasyfikacya zwykle nie odbywa się przy tych egzaminach; jednak odpowiedzi uczniów dostarczą nauczycielowi materyału do wydania sądu o ich postępie. Dla wsparcia pamięci może nauczyciel zapisywać sobie niektóre spostrzeżenia; używania katalogu w klasie należy ile możności unikać.

Przy nadarzającej się sposobności można pracować także piśmiennie, np. przy wpajaniu gramatycznych prawideł, przy matematycznych wywodach i ćwiczeniach, przy zadaniach konstrukcyjnych i t. p. Uczniowie pracują wtedy samoistnie w swoich zeszytach, a nauczyciel śledzi tok ich pracy i kieruje nim tylko.

W niektórych przedmiotach nauki egzaminowanie oryentacyjne stanowić będzie regułę i nastręczy nauczycielowi dosyć sposobności do wyrobienia sobie sądu o uczniach. Do takich przedmiotów należą zwłaszcza te, w których sąd rozwija się powoli pod wpływem nieustannego badania uczniów, jak np. w językach, a po części także w matematyce; dalej zaś te, w których więcej chodzi o patrzenie i dostrzeganie, niż o wierne odtworzenie pewnej części materyału naukowego, jak np. w historyi naturalnej na niższym stopniu nauki.

W innych przedmiotach, zwłaszcza w klasach wyższych, egzamina oryentacyjne usuwać się będzie na plan dalszy, ilekroć nastąpić ma zbieranie materyału naukowego w większe całości. Przez to oszczędzi

się czasu i przyzwyczai uczniów do samodzielnego przerabiania większych rozdziałów.

Gdzie egzamina klasyfikacyjne okażą się konieczne, tam należy odbywać je dopiero po ukończeniu rozdziału dobrze przerobionego. Rozmiary tych rozdziałów należy stopniować według rodzaju przedmiotu i dojrzałości uczniów: zatem w klasach wyższych będą one z natury rzeczy większe.

Zanim się przystąpi do egzaminów klasyfikacyjnych, powinno się było już podczas egzaminów oryentacyjnych szczególną zwrócić uwagę na te wiadomości, które jako istotne trzeba sobie trwale wbić w pamięć. Aby zaś uczniowie nie musieli równocześnie przygotowywać się z obszernych partyi w różnych przedmiotach nauki, winien nauczyciel przed rozpoczęciem egzaminów klasyfikacyjnych z większych rozdziałów porozumieć się w tej sprawie z gospodarzem klasy. Należy też pozwalać, aby uczniowie dobrowolnie zgłaszali się do egzaminu.

W klasach przepełnionych można od egzaminu klasyfikacyjnego uwolnić tych uczniów, o których nauczyciel podczas egzaminów oryentacyjnych mógł sobie wyrobić sąd pomyślny: natomiast bezwarunkowo należy egzaminować tych, którzy nie przez cały czas przerabiania pewnej partyi brali udział w nauce, jako też tych, o których nauczyciel nie zdołał sobie wyrobić sądu stanowczego, a zwłaszcza pomyślnego.

Aby nauczycielowi umożliwić prędszą decyzyę o postępach uczniów, zmniejszono liczbę stopni w skali not i spodziewać się należy, iż z tego środka do skrócenia egzaminu klasyfikacyjnego korzystać się będzie w odpowiedni sposób.

Przy każdym egzaminie pamiętać o tem należy, iż powinno się wprawdzie wykrywać możliwe braki w wiedzy uczniów, aby ich wyrównanie spowodować, że jednak przedewszystkiem powinno się dawać uczniowi sposobność okazania swych wiadomości, aby przez to wzmacniać jego zaufanie we własne siły i zadowoleniem ze zdobytej wiedzy zachęcać go do dalszej pracy.

Na siły umysłowe uczniów potrzeba mieć zawsze wzgląd należny, lecz naturalnie okazywać to raczej w zadawaniu stosownych pytań, niż przez nadmierne udzielanie pomocy. Pilnie też powinno się zważać na to, że przy egzaminach chodzi o zbadanie nie tylko tego, co uczeń wie i umie, lecz także jego zdolności sądzenia.

Wreszcie tak należy prowadzić egzamin, aby szczególnie w klasach wyższych przybierał zawsze raczej formę swobodnej rozmowy (collo-

quium) między nauczycielem i uczniem bez uszczerbku jednak dla samodzielności ucznia.

Co się tyczy treści egzaminu, to zwłaszcza w klasach niższych należy wymagać tylko tego materyału nauki, który jest zawarty w używanych podręcznikach szkolnych. W tych rzadkich wypadkach, w których nauczyciel zmuszony będzie do odstąpienia od książki szkolnej ze względu na postępy nauki lub dydaktyki, powinien on wyraźnie zwrócić na to uwagę uczniów. Każdy egzamin należy ograniczyć do wiadomości istotnych t. j. do tych stałych zasad wiedzy, które są trwałym skutkiem zajmowania się szczegółami w danej dziedzinie nauki.

Ponieważ polecony wyżej sposób udzielania nauki w szkole wymaga znacznego nakładu czasu, przeto tem bardziej potrzeba będzie przebierać materyał naukowy stosownie do celu i zawsze ograniczać go do tego, co dla zrozumienia dalszej nauki niezbędnie jest potrzebne.

Sposób zatrudniania uczniów przy poprawianiu ćwiczeń piśmiennych pozostawia się wyborowi nauczyciela; jednak pierwszeństwo dawać należy takiemu postępowaniu, które nie pobudza uczniów do zbytecznego i tylko zewnętrznego zajmowania się błędami, lecz przedewszystkiem pozwala im ćwiczyć się w używaniu tego, co jest prawidłowe. Przy tem poprawianiu i przy wszelkich korekturach w ogóle należy unikać niepotrzebnej pisaniny.

Konferencye klasyfikacyjne ma na początku półrocza wyznaczyć dyrektor tak, iżby każdy okres konferencyjny obejmował w przybliżeniu równą ilość dni szkolnych. Dni konferencyi należy bezzwłocznie podać do wiadomości grona nauczycielskiego, a zarazem ogłosić publicznie w zakładzie.

Noty konferencyjne ustala się na podstawie wszystkich dowodów postępu ucznia w danym okresie klasyfikacyjnym z uwzględnieniem noty, przyznanej na konferencyi poprzedniej; są to zatem zbiorowe noty ogólne za całą ubiegłą część roku szkolnego.

Przy pierwszej i drugiej konferencyi wolno stosownym dodatkiem do not oznaczać możliwe braki, lecz dodatek ten żadną miarą nie powinien znosić znaczenia noty ani zmieniać jej pod względem istotnym. Oprócz tego należy rażące cofanie się ucznia stwierdzać uwagą, przeznaczoną także do wiadomości nadzoru domowego.

Informacyi ma się udzielać rodzicom lub ich zastępcom tak samo, jak dotąd, w myśl rozporządzenia z dnia 1. maja 1899. L. 12.014. Gdy jednak piśmienne uwiadamianie nadzoru domowego rzadziej odby-

wać się będzie, a noty najczęściej dopiero na końcu okresu konferencyjnego będą uwidocznione, przeto zwykłe konferencye z publicznością tak należy urządzać, aby częste porozumiewanie się nauczycieli i rodziców lub ich zastępców bez trudności było możliwe.

Przy trzeciej konferencyi pierwszego półrocza ustala się noty tak samo, jak przy konferencyach poprzednich; notę z zachowania się ustanawia się na konferencyi.

Świadectwo półroczne ma wygotować gospodarz klasy jako odpis z arkusza przeglądowego (katalogu) i podpisać je wraz z dyrektorem. Na podstawie tego świadectwa ocenia się stypendystów i uczniów uwolnionych od opłaty szkolnej.

W razie niepomyślnej klasyfikacyi z takiego przedmiotu, którego nauka kończy się w pierwszem półroczu, zachowują swą moc przepisy dotychczas obowiązujące.

Pod koniec drugiego półrocza i to na pewien czas przed ostatecznem ustaleniem not powinna odbyć się pod przewodnictwem dyrektora narada nad stanem wiedzy uczniów i prawdopodobnym wynikiem klasyfikacyi.

Jeżeli sąd nauczyciela o uczniu nie jest stanowczo niepomyślny, a jest tylko chwiejny, natenczas odbyć się ma egzamin promocyjny w obecności dyrektora albo nauczyciela tego samego lub pokrewnego przedmiotu, jeśliby dyrektor sam nie mógł być obecnym. Piśmienny egzamin promocyjny nie odbywa się.

Tak samo należy z końcem roku jeszcze raz egzaminować także tych uczniów, o których na podstawie postępu ich w ciągu roku szkolnego musi się przypuścić, że w jednym przedmiocie nie osiągną celu nauki, zatem prawdopodobnie otrzymają notę niepomyślną.

W obu przypadkach ma nauczyciel egzaminujący ustalać sąd o postępie ucznia w porozumieniu z obecnym przy egzaminie dyrektorem lub nauczycielem.

Noty świadectwa rocznego tworzy się tak samo, jak noty konferencyjne, lecz do postępów, okazanych w ostatnim okresie konferencyjnym, powinno się większą przywiązywać wagę, ile że są postępami ostatecznymi. Jeżeli więc uczeń w tym okresie dowiedzie, że wyrównał braki dawniejsze, należy to uwzględnić przy klasyfikacyi.

Jakkolwiek przy tworzeniu not końcowych tak samo, jak przy przyznawaniu not szczegółowych każdy nauczyciel kierować się musi starannem odważaniem i dążeniem do sprawiedliwości, to jednak życzli-

wość, jako najważniejszy warunek wszelkiej czynności wychowawczej, także w tej jego pracy powinna znaleźć wyraz, dla ucznia zawsze widoczny. Zgodnie z tą zasadą należy przy ocenianiu postępów dobrych nie skąpić not, wyrażających uznanie, a w razie wahania się między dwiema notami pomyślnemi, dawać pierwszeństwo lepszej.

Noty końcowe powinni nauczyciele po konferencyi klasyfikacyjnej zapisać własnoręcznie do katalogu głównego. Świadectwo roczne ma wygotować gospodarz klasy jako odpis z katalogu głównego i podpisać je wraz z dyrektorem. Do katalogu głównego i do świadectwa należy przenieść także noty z tych przedmiotów, których nauka kończy się w pierwszem półroczu. Noty te przenosi się z dodatkiem „w pierwszem półroczu". Jeżeli uczeń powtarzał klasę, nie wspomina się o tem w świadectwie. W klasie najwyższej powinien sąd o postępie ogólnym opiewać: Ukończył klasę z wynikiem (chlubnym, ... , niedostatecznym).

Zgodność świadectw z katalogiem głównym ma sprawdzić gospodarz klasy przy pomocy drugiego nauczyciela tejże klasy, który zgodność tę potwierdza własnym podpisem w katalogu głównym.

Egzamina poprawcze powinny odbywać się w obecności dyrektora albo drugiego nauczyciela tak samo, jak egzamina promocyjne; notę ustala się również w taki sam sposób, jak przy egzaminach promocyjnych. Zwyczajny dotychczas dodatek „przy egzaminie poprawczym" należy wpisywać tylko do katalogu głównego, ale nie do świadectwa.

Dla jednostajnego oceniania postępu uczniów postanawia się, co następuje:

Nota „bardzo dobra" przeznaczona jest dla postępów, które wznoszą się ponad średnią miarę wymagań, ale nie przechodzą tego, czego po uczniach można się spodziewać.

Postępy, przewyższające znacznie tę miarę, można wyróżnić osobnym dodatkiem do noty „bardzo dobrej", jednak tylko na podstawie uzasadnionego wniosku nauczyciela danego przedmiotu i za uchwałą grona nauczycielskiego.

„Dobrym" mienić należy postęp, jeżeli w zupełności odpowiada tym wymaganiom, którym uczeń średni powinien uczynić zadość.

Za „dostateczny" ma się uważać postęp, jeżeli uczeń osiągnął jeszcze cel nauki, chociaż nie we wszystkiem odpowiedział temu, czego się wymaga od ucznia średniego.

Postęp, nie dochodzący do tej najmniejszej miary, należy uznać za „niedostateczny".

Przy wydawaniu sądu o zachowaniu się ucznia należy uwzględniać postępowanie jego w szkole względem nauczycieli i uczniów; sprawowanie się zaś poza szkołą tylko o tyle, o ile przepisy karności także na nie się rozciągają. Również na obchodzenie się z zeszytami, książkami i t. p., jako też na punktualność w oddawaniu wypracowań piśmiennych i uczęszczanie do szkoły należy przy tem zwracać uwagę. We wszystkiem zaś potrzeba w odpowiedniej mierze mieć także wzgląd na wrodzone własności ucznia.

Jeżeli powyższe przepisy wykonywane będą w sposób zgodny z ich duchem, to można się spodziewać, że nie braknie też korzyści, wspomnianych na początku rozporządzenia, że mianowicie interes uczniów zwróci się od not ku przedmiotom nauki, że wzmoże się ich samodzielność, samoistność i poczucie odpowiedzialności, że utoruje się drogę do ekonomii w pracy tak uczniów, jak i nauczycieli.

Korzyści te mogą jednak okazać się tylko wtedy, jeżeli nauczyciele nie poprzestaną na obowiązkowem wykonywaniu niniejszych rad i przepisów, lecz idąc na wskazanej drodze naprzód, z własnego popędu starać się będą o doskonalenie zaleconego postępowania. Pod niejednym względem przysporzy to im wiele pracy, z drugiej znów strony przyniesie im też ulgę nie małą. Lecz jeśli się nawet pominie tę ulgę, to po wypróbowanej ich gorliwości w wypełnianiu obowiązków i zawsze okazywanem dążeniu do postępu w sprawach szkolnych można spodziewać się z pewnością, że ta reforma, odpowiadająca także wielu życzeniom nauczycielstwa, znajdzie wśród niego ochocze poparcie dla dobra szkoły.

Rozporządzenie to wchodzi w życie z rokiem szkolnym 1908/9.

Tem samem tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy, odnoszące się do tego samego przedmiotu, o ile nie są zgodne z postanowieniami niniejszego rozporządzenia.

L. 1712.

O k ó l n i k

c. k. Rady szkolnej krajowej do Dyrekcyi wszystkich publicznych i prywatnych gimnazyów i szkół realnych w sprawie wykonywania przepisów o egzaminowaniu i klasyfikowaniu w szkołach średnich.

J. E. Pan Minister Wyznań i Oświaty wydał rozporządzeniem z dnia 11. czerwca 1908 r. L 26651 nowe przepisy o egzaminowaniu i klasyfikowaniu uczniów w szkołach średnich.

Przesyłając rozporządzenie to w polskim przekładzie, poleca c. k. Rada szkolna krajowa Dyrekcyi, aby podała je do wiadomości grona nauczycielskiego celem bezzwłocznego zastosowania w praktyce z uwzględnieniem następujących, reskryptem ministeryalnym z dnia 4. grudnia 1908 L. 48146 i 4. stycznia 1909 L. 52963 potwierdzonych wskazówek:

1. Wspólna praca nauczyciela i uczniów odbywać się powinna nie tylko przy powtarzaniu przerabianego już materyału nauki, lecz także — o ile możności — przy podawaniu materyału nowego. W obu zaś przypadkach należy zawsze szczególną uwagę zwracać na wiadomości zasadnicze i dokładać starań, aby się stały trwałą i żywą własnością uczniów.

2. Powtarzając lekcye dawną lub przerabiając nową, winien nauczyciel — o ile to możebne — łączyć ich treść z treścią lekcyi poprzednich, byleby z postępem nauki stopniowo ograniczał zakres wiadomości dawniejszych stosownie do różnego ich znaczenia.

3. Na lekcyach szkolnych powinno w ogóle nauczanie mieć przewagę nad suchem egzaminowaniem. Z tego powodu należy więcej czasu poświęcać przerabianiu nowego materyału nauki, niż powtarzaniu dawnego. Im dokładniej przerabia się lekcye nowe, tem krócej trwać może ich powtórzenie.

4. Nauczyciele starać się będą, aby każdy uczeń regularnie i sumiennie odrabiał nie tylko poszczególne lekcye, lecz także partye, ilekroć przedmiot nauki tego wymaga, aby po gruntownem przerobieniu kilku lekcyi, stanowiących całość, powtórzyć je razem w ograniczeniu do wiadomości zasadniczych.

5. Bezpośrednim, właściwym celem powtarzania lekcyi z uczniami w szkole jest prostowanie, uzupełnianie, pogłębianie i utrwalanie dostarczanych im wiadomości; badanie postępu uczniów powinno być zawsze tylko pośrednim, ubocznym celem powtarzania. W toku tej pracy

może jednak nauczyciel w korzystnych warunkach zewnętrznych wyrobić sobie z czasem pewien sąd o postępie uczniów, do czego posłużą mu także spostrzeżenia, zbierane podczas przerabiania lekcyi nowych.

6. Przy egzaminach oryentacyjnych, towarzyszących powtarzaniu lekcyi, może nauczyciel dla wsparcia pamięci notować sobie tylko ważniejsze spostrzeżenia. Do takich spostrzeżeń należą także odpowiedzi uczniów na pytania, odnoszące się do rzeczy istotnych, a dające uczniom sposobność okazania i wiedzy i dojrzałości umysłowej. Nauczyciel może więc zapisywać sobie ocenę tych odpowiedzi, jeżeli to uzna za potrzebne dla ścisłej klasyfikacyi; nie powinien jednak oceniać odpowiedzi na pytania przygodne, które dotyczą szczegółów drobnych, dla ogólnego wykształcenia obojętnych, albo wymagają raczej uwagi lub pamięci, niż samodzielnej myśli i sądu.

Przy egzaminach klasyfikacyjnych, których przedmiotem są mniejsze lub większe partye materyału naukowego, powinien każdy dokładniej zbadany uczeń otrzymać notę, na jaką wedle przekonania nauczyciela zasłużył. Lecz i przy tych egzaminach należy ile możności zatrudniać pytaniami całą klasę, jak to poleca okólnik c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 8. stycznia 1903 r. L. 489.

7. Nauczyciel, egzaminując uczniów, powinien wnikać w tok ich myśli i pozwalać im wyrażać się swobodnie własnemi słowami; w razie zaś potrzeby powinien pytaniami pomocniczemi prowadzić ich do celu, a nie zniewalać do bezmyślnego odgadywania tej odpowiedzi, którą sam sobie ułożył.

Oceniając postęp ucznia badanego, powinien nauczyciel sumiennie ważyć stwierdzone zasoby jego wiedzy, jako też zdolność samodzielnego nimi władania i na tej podstawie wydawać o nim sąd przedmiotowy, a nie polegać tylko na odkrytych w jego wiedzy brakach, częstokroć nieuchronnych, przypadkowych lub dla późniejszej nauki obojętnych. Na wybór więc noty wpływać powinno nie tylko to, czego uczeń nie umiał, lecz także to, co rzeczywiście umiał.

8. Noty, przyznawane uczniom przy klasyfikacyach okresowych, powinny być wyrazem wszystkich tych faktów, które dają prawdziwy obraz aplikacyi ucznia, na których zatem można oprzeć sprawiedliwy sąd o jego wiedzy i umysłowej dojrzałości. Składają się na to:

a) Wyniki egzaminów klasyfikacyjnych, obejmujących większe lub mniejsze, trudniejsze lub łatwiejsze, ważniejsze lub mniej ważne partye przedmiotu;

b) Wyniki egzaminów piśmiennych i wypracowań piśmiennych — w tej mierze, którą im rozporządzenie Pana Ministra zakreśla;
c) Wyniki egzaminów oryentacyjnych, jako też wyobrażenie ogólne, które nauczyciel zdołał sobie wyrobić o uczniach na podstawie spostrzeżeń, zebranych w czasie powtarzania lekcyi dawnych i przerabiania lekcyi nowych.

9. Noty ogólne ustala się nie zapomocą mechanicznego obliczenia na podstawie not szczegółowych, lecz na zasadzie sumiennego ich odważania, przyczem uwzględniać należy nie tylko ich znaczenie, lecz także ich liczbę, rodzaj i następstwo.

10. Klasyfikacya uczniów powinna być ścisłą, sprawiedliwą i jednolitą. Aby się zalecała tymi przymiotami, powinien każdy nauczyciel:

a) Pamiętać o tem, że wyrazy, oznaczające stopnie postępu, są stałymi terminami, które dla wszystkich nauczycieli i dla wszystkich przedmiotów nauki to samo mają znaczenie, określone dokładnie w rozporządzeniu ministeryalnem;
b) Poznać, jak jego poprzednik ocenił tych samych uczniów przy ostatniej klasyfikacyi i jak inni nauczyciele, w tej samej klasie zatrudnieni, ocenili ich w swoich przedmiotach;
c) Ważyć nie samą tylko wiedzę uczniów w zakresie swego przedmiotu, lecz także umysłowy ich rozwój w ogóle;
d) Uwzględniać wrodzone właściwości uczniów, które czasem w korzystniejszem, nieraz w mniej korzystnem świetle okazują ich postęp;
e) Liczyć się z warunkami, wśród których szkoła spełniała swoje względem uczniów obowiązki.

11. Katalogi klasowe, mające przez cały rok znaczenie katalogów głównych, powinny zalecać się schludnością, dokładnością, trwałością i wygodnym formatem. Należy też przechowywać je w miejscu bezpiecznem.

12. Gospodarz klasy, ogłaszając wynik klasyfikacyi okresowych, powinien wymieniać także tych uczniów, którzy zachowaniem się, pilnością i postępami w naukach zasłużyli na pochwałę. Przy klasyfikacyach okresowych trzeba się więc i nad tem zastanawiać.

Rodzicom lub ich zastępcom należy udzielać informacyi o zachowaniu się, pilności i postępie uczniów przynajmniej dwa razy na miesiąc w stałych godzinach, które oznaczy dyrektor w porozumieniu z gronem nauczycieli.

Do udzielania informacyi obowiązani są wszyscy nauczyciele, przy czem nie omieszkają stosować się do okólnika c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 15. marca 1898 r. L. 1724.

13. Wykonując postanowienia ustępu 10, odnoszące się do klasyfikacyi uczniów w gimnazyach, przestrzegać należy następujących zasad:

a) Noty z obowiązkowej nauki rysunków, gimnastyki i kaligrafii, jako też z przedmiotów względnie obowiązkowych wpływają na ogólny wynik klasyfikacyi tylko w kierunku dodatkim:

b) Na egzamin poprawczy z jednego przedmiotu może konferencya nauczycieli pozwolić tylko temu uczniowi, który w pierwszem półroczu okazał w tym przedmiocie postęp przynajmniej dostateczny, a daje niewątpliwą rękojmię, że w ciągu feryi zdoła wyrównać braki, stwierdzone w jego wiedzy przy egzaminie promocyjnym.

W szkołach realnych obowiązują w obu tych wypadkach postanowienia §. 18. ustawy krajowej z dnia 24. sierpnia 1899.

14. Uczeń nie może nadal uczęszczać do tego samego zakładu, jeżeli niedobrowolnie powtarzając klasę, nie uzyskał promocyi do klasy następnej.

Z c. k. Rady szkolnej krajowej.

We Lwowie, dnia 14. stycznia 1909.

Za c. k. Namiestnika:
Dembowski w. r.

L. 1695.

O k ó l n i k

c. k. Rady szkolnej krajowej do Dyrekcyi wszystkich c. k. gimnazyów i c. k. szkół realnych w sprawie egzaminów prywatnych w szkołach średnich.

P. Kierownik c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty reskryptem z dnia 2. stycznia 1909 L. 51190 z roku 1908 rozporządził, co następuje:

W myśl tutejszego rozporządzenia z dnia 11. czerwca 1908 L. 26651 (Nr. 37 Dz. rozp. min.) mają w przyszłości prywatyści szkół rednich składać egzamin prywatny z reguły za cały rok szkolny:

można jednak na życzenie rodziców lub opiekunów także z końcem pierwszego półrocza przypuszczać prywatystów do egzaminu z materyału nauki, przepisanego na to półrocze. Z wyniku takiego egzaminu należy wydawać im półroczne wykazy cenzur.

Jeżeli się odbywa egzamin półroczny, to egzamin z końcem roku szkolnego winien rozciągać się tylko na materyał naukowy, przepisany na drugie półrocze; noty jednak świadectwa rocznego ustala się nie według wyniku tego egzaminu wyłącznie, lecz także z uwzględnieniem not wykazu półrocznego.

W szkołach realnych mają powyższe postanowienia tylko o tyle moc obowiązującą, o ile wydane dla tych szkół ustawy krajowe nie przepisują, że każdy uczeń ma z końcem każdego półrocza otrzymać świadectwo szkolne, w którym to przypadku muszą tak samo, jak dotąd, odbywać się egzamina półroczne.

Taksa za egzamin całoroczny wynosi jak dotychczas 48 K, za egzamin półroczny 24 K.

Z c. k. Rady szkolnej krajowej.

We Lwowie, dnia 14. stycznia 1909.

Za c. k. Namiestnika:
Dembowski w. r.

Wiadomości osobiste.

Pan Kierownik c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty przyznał ks. Adryanowi Dobrzańskiemu, profesorowi c. k. gimnazyum w Buczaczu VIII. klasę rangi.

C. k. Rada szkolna krajowa zatwierdziła rzeczywistych nauczycieli: Kazimierza Nagóreckiego, kierownika filii c. k. gimnazyum w Stryju, nauczycieli Maryana Młodnickiego w c. k. gimnazyum V. we Lwowie i Maryana Woycikiewicza w c. k. gimnazyum w Mielcu w zawodzie nauczycielskim i nadała im tytuł c. k. profesora.

C. k. Rada szkolna krajowa przeniosła Włodzimierza Kowalskiego, rzeczywistego nauczyciela c. k. szkoły realnej w Jarosławiu do c. k. szkoły realnej w Krośnie; Hieronima Drozda, rzeczywistego nauczyciela c. k. szkoły realnej w Krośnie do c. k. szkoły realnej w Jarosławiu.

Konkursa.

a) *ogłoszone po raz pierwszy:*

L. 5.075. Celem stałego obsadzenia posad nauczycielskich ogłasza c. k. Rada szkolna okręgowa w Kolbuszowej konkurs:

I. Z poborami III. klasy płac:

1. Na posadę nauczyciela religii rzym. kat. w 5-klasowej szkole męskiej w Kolbuszowej z obowiązkiem udzielania nauki religii także i w 5-klasowej szkole żeńskiej w Kolbuszowej.

II. Z poborami IV. klasy płac:

1. Na trzy posady nauczycieli w szkole 4-klasowej w Woli raniżowskiej.
2. Na posadę nauczyciela kierującego szkoły 2-klasowej w Widełce.
3. Na posady nauczycieli (lek) w szkołach 2-klasowych w Krzątce, Kolbuszowej górnej i Widełce.
4. Na posady samoistnych nauczycieli w szkołach 1-klasowych w Komorowie, Ostrowach baranowskich, Nowej Wsi i Trzebusce.

We wszystkich szkołach jest język wykładowy polski.

O posadę nauczyciela religii mogą się ubiegać kanonicznie ordynowani księża świeccy lub zakonni, którzy w razie otrzymania posady nie mogą sprawować obowiązków duszpasterskich.

Podania udokumentowane, osobno o każdą posadę, należy wnieść za pośrednictwem swej władzy przełożonej w terminie do końca lutego 1909 r.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Kolbuszowa, dnia 23. grudnia 1908.

L. 77. Celem obsadzenia posad nauczycielskich z poborami IV. klasy płac ogłasza się niniejszem następujący konkurs:

1. Na posady nauczycieli szkół 4-klasowych w Czchowie i w Radłowie.
2. Na posady nauczycieli kierujących szkół 2-klasowych w Zaborowiu i Biesiadkach.
3. Na posady nauczycieli lub nauczycielek szkół 2 klasowych w Biesiadkach, Stróżach, Iwkowej i Domosławicach.
4. Na posady nauczycieli szkół 1-klasowych w Dąbrówce morskiej i Woli dębińskiej.

Podania udokumentowane należy wnosić za pośrednictwem władz przełożonych do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Brzesku do końca lutego 1909.

W Brzesku, dnia 12. stycznia 1909.

L. 48. C. k. Rada szkolna okręgowa w Kosowie ogłasza niniejszem konkurs celem obsadzenia następujących posad nauczycielskich:

Z poborami III. klasy płac:

1. Na posadę nauczyciela religii rzymsko katolickiej w 6-klasowej szkole męskiej w Kutach z obowiązkiem udzielania nauki religii w 6-klasowej szkole żeńskiej w Kutach.

2. Na posadę nauczyciela religii grecko-katolickiej w 6-klasowej szkole męskiej w Kutach z obowiązkiem udzielania nauki religii i w 6-klasowej szkole żeńskiej w Kutach.

3. Na posadę nauczyciela religii rzymsko-katolickiej w 5-klasowej szkole męskiej w Kosowie z obowiązkiem udzielania nauki religii i w 5-klasowej szkole żeńskiej w Kosowie.

4. Na posadę nauczyciela religii grecko-katolickiej w 5-klasowej szkole męskiej w Kosowie z obowiązkiem udzielania nauki religii i w 5-klasowej szkole żeńskiej w Kosowie.

O te posady ubiegać się mogą kanonicznie ordynowani kapłani świeccy lub zakonni, którzy w razie zamianowania nie będą mogli spełniać obowiązków duszpasterskich.

5. Na dwie posady nauczycieli w 6-klasowej szkole męskiej w Kutach z pierwszeństwem dla kandydatów posiadających egzamin wydziałowy z przedmiotów objętych grupą I.

6. Na dwie posady nauczycieli w 5-klasowej szkole męskiej w Kosowie z pierwszeństwem dla kandydatów posiadających egzamin wydziałowy z przedmiotów objętych grupą II. i III.

Z poborami IV. klasy płac:

7. Na trzy posady nauczycieli w 4-klasowej szkole mieszanej połączonej z dopełniającym kursem rolniczym w Kobakach, z pierwszeństwem dla kandydatów, którzy wykażą się uzdolnieniem do udzielania nauki gospodarstwa; w tej szkole jest język niemiecki przedmiotem obowiązkowym.

8. Na posady nauczycieli kierujących w szkołach 2-klasowych w Dołhopolu Kosowie starym i Moskalówce.

9. Na posady nauczycieli (lek) w szkołach 2-klasowych w Dołhopolu, Hołowach, Kosowie starym i Moskalówce.

10. Na posady samoistnych nauczycieli w szkołach 1-klasowych w Krzyworówni, Rostokach, Rożnie małym i Żabiu—Słupejce.

W szkołach pod 1, 2, 3, 4, 5, 6, jest język wykładowy polski w innych ruski.

Udokumentowane podania należy wnosić za pośrednictwem władzy przełożonej do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Kosowie w terminie do końca lutego b. r.

Kompetujący równocześnie o kilka posad winni o każdą posadę wnieść osobne podanie z dołączeniem wykazu lat służby i tabeli kwalifikacyjnej.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Kosów, dnia 13. stycznia 1909.

---

b) *ogłoszone po raz drugi.*

L. 56.984. Niniejszem ogłasza się konkurs na posadę nauczyciela głównego c. k. seminaryum nauczycielskiego męskiego w Samborze. Do posady tej przywiązane są pobory i prawo do dodatków pięcioletnich, unormowane ustawami z dnia 19. września 1898 Dz. u. p. Nr. 174 i z dnia 24. lutego 1907 Dz. u. p. Nr. 55.

Kandydaci ubiegający się o tę posadę winni wykazać się kwalifikacyą nauczycielską do szkół średnich z języka niemieckiego i polskiego jako przedmiotów głównych.

Podania należycie udokumentowane i zaopatrzone w tabelę stosunków służbowych, sporządzoną na przepisanym formularzu (Qualifikationstabelle), należy wnieść do c. k. Rady szkolnej krajowej najpóźniej do 5. lutego 1909 za pośrednictwem przełożonej władzy.

Kandydaci, którzy po uzyskaniu zupełnej kwalifikacyi nauczycielskiej pełnili w szkołach średnich obowiązki zastępców nauczycieli, a pragną, aby lata tej służby były im policzone nie tylko do ogólnej ilości lat służby, ale także do przyznania dodatków pięcioletnich podług analogii § 9. względnie 15. ustawy z dnia 24. lutego 1907 Dz. u. p. Nr. 55, winni zaznaczyć to wyraźnie w swych podaniach, a zarazem wykazać w tabeli kwalifikacyjnej najdokładniej, od którego czasu, jak długo i w jakiej ilości godzin pełnili obowiązki w charakterze suplentów, podając daty i liczby odnośnych dekretów.

Podobnież kandydaci którzy pragną, aby lata służby spędzone w publicznych szkołach ludowych względnie w c. k. seminaryach nauczycielskich, były im policzone w sposób powyższy po myśli § 15. i 16. ustawy z dnia 24. lutego 1907 Dz. u. p. Nr. 55, winni w swych podaniach oświadczyć, czy i w jakim zakresie liczą w razie zamianowania na korzyści, których można dostąpić na podstawie tych przepisów ustawy.

Podania zebrane przedłożą Dyrekcye względnie c. k. Rady szkolne okręgowe najpóźniej do 15. lutego 1909 wypełniwszy należycie w języku niemieckim odnośne rubryki tabeli kwalifikacyjnej.

Z c. k. Rady szkolnej krajowej.

We Lwowie, dnia 18. grudnia 1908.

L. 2078. C. k. Rada szkolna okręgowa w Zborowie ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia posad nauczycielskich 1-klasowych szkół w Hodowie i Kudobińcach z poborami IV. klasy płac. W szkołach tych jest język wykładowy ruski.

Podania udokumentowane i zaopatrzone w tabele służbowe należy wnieść za pośrednictwem przełożonej władzy do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Zborowie do końca lutego 1909.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Zborów, dnia 19. grudnia 1908.

L. 4097. C. k. Rada szkolna okręgowa w Żółkwi ogłasza niniejszem konkurs na posadę dyrektorki 3-klasowej szkoły wydziałowej żeńskiej połączonej z 4-klasową szkołą pospolitą w Żółkwi. Do posady tej przywiązane są pobory II. klasy płac. Od kandydatek wymaga się egzaminu do szkół wydziałowych z grupy I.

Szkoła ta jest pod zarządem S. S. Felicyanek.

Podania udokumentowane, wraz z tabelą kwalifikacyjną i wykazem lat służby do emerytury, należy wnosić za pośrednictwem przełożonej władzy do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Żółkwi do końca lutego 1909.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Żółkiew, dnia 16. grudnia 1908.

L. 5022. C. k. Rada szkolna okręgowa w Jarosławiu ogłasza konkurs celem stałego obsadzenia posady nauczyciela 4-klasowej szkoły pospolitej męskiej połączonej z 3-klasową szkołą wydziałową im. ks. Skargi w Jarosławiu, z poborami II. klasy płac, zastrzegając pierwszeństwo kompetentom z egzaminem wydziałowym z I. grupy.

Podania udokumentowane należy wnosić za pośrednictwem przełożonej władzy do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Jarosławiu w terminie do końca lutego 1909.

Jarosław, dnia 30. grudnia 1908.

L. 5343. Celem stałego obsadzenia następujących posad nauczycielskich ogłasza się niniejszem konkurs.

A) Z poborami II. klasy płac.

1. Na posadę nauczyciela religii grecko-katolickiej w szkole 3-klasowej wydziałowej męskiej połączonej z pospolitą im. Mickiewicza w Stryju.

2. Na posady nauczycieli religii rzymsko-katolickiej i grecko-katolickiej w szkole 4-klasowej męskiej im. Jana Kochanowskiego w Stryju, z obowiązkiem udzielania nauki religii także i w innych szkołach ludowych w Stryju.

B) Z poborami III. klasy płac:

1. Na posadę nauczyciela kierującego i dwie posady nauczycieli szkoły 4-klasowej mieszanej w Demni wyżnej.

2. Na posadę nauczyciela 4-klasowej szkoły w Skolem.

C) Z poborami IV. klasy płac:

1. Na posady nauczycieli (lek) w szkołach 2-klasowych w Dobrzanach, Dzieduszycach wielkich, Podborodcach, Siemiginowie.

2. Na posady nauczycieli w szkołach 1-klasowych w Dołhołuce (z klasą nadetatową), Felicyówce (Feliziental) (z klasą nadetatową), Stynawie wyżnej (z klasą nadetatową), Truchanowie (z klasą nadetatową), Chaszczowaniu, Karolówce (Karlsdorf), Kłodnicy, Manastercu, Międzybrodach, Pławiu-Brynówce, Pławiu-Wadrysówce, Podhorcach, Rożance wyżnej, Strzałkowie, Woli dołhołuckiej, Żulinie (z klasą nadetatową).

Językiem wykładowym w szkołach w Stryju, Demni wyżnej i Skolem jest język polski, w szkołach w Felicyówce i Karolówce niemiecki, we wszystkich innych język ruski.

Prawo prezentowania nauczycieli w Demni wyżnej służy właścicielowi obszaru dworskiego.

O posady nauczycieli religii ubiegać się mogą kanonicznie ordynowani duchowni świeccy lub zakonni.

O posady kierownika i nauczycieli szkoły w Demni wyżnej i Skolem ubiegać się mogą nauczyciele posiadający kwalifikacyę do szkół pospolitych z prawem udzielania nauki języka niemieckiego.

Podania udokumentowane i w tabele kwalifikacyjne zaopatrzone, wnosić należy za pośrednictwem władz przełożonych do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Stryju w terminie do końca lutego 1909.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Stryj, dnia 15. grudnia 1908.

Ogłoszenie licytacyi.

Celem oddania w przedsiębiorstwo budowy piątrowego budynku według planu normalnego dla szkoły ludowej w Mazurach w okręgu kolbuszowskim, mieszczącego w sobie 4 sale naukowe, kancelaryę i mieszkanie dla nauczyciela kierującego, składające się z 2 pokoi i kuchni, ogłasza się licytacyę przez pisemne oferty, które można wnieść do dnia 1. lutego 1909 do godziny 12. w południe na ręce Przewodniczącego c. k. Rady szkolnej okręgowej w Kolbuszowej.

Cena wywołania wynosi 25.000 K.

Od oferenta najkorzystniejszej oferty zażąda się wadyum w wysokości 5% oferowanej kwoty.

Plany i kosztorysy są do przejrzenia w godzinach urzędowych w biurze c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Kolbuszowa, dnia 8. stycznia 1909.

Ogłoszenia.

Na mocy rozporządzenia J. E. P. Ministra Robót Publicznych z dnia 22. lipca 1908 L. 63/XXI a (302) odbędzie się w czasie od 15. kwietnia do 15. lipca b. r. I. półkurs A zawodowy dla dalszego kształcenia nauczycieli rysunków szkół przemysłowych uzupełniających w c. k. państwowej szkole przemysłowej we Lwowie z następującym programem:

1. Geometrya i nauka o rzutach, rysunki geometryczne i rzutowe 12 godzin.

2. Rysunki odręczne i ćwiczenia w szkicowaniu podług przedmiotów i modeli z zakresu zawodowego 10 godzin.

3. Modelowanie 4 godziny.

4. Nauka o formach przemysłu budowlanego i artystycznego 6 godzin. Razem 32 godziny tygodniowo.

Liczba uczestników tego kursu wynosić ma 20.

Kandydaci mają swe należycie uzasadnione podania (zaopatrzone w świadectwa i dekrety) wnieść na dwa miesiące przed rozpoczęciem kursu za pośrednictwem Kierownictwa szkoły uzupełniającej, w której pełnią obowiązki, do Dyrekcyi c. k. państwowej szkoły przemysłowej we Lwowie.

Przełożone Kierownictwo szkoły zaznaczy na podaniu liczbę zajętych w swej szkole nauczycieli, którzy kurs zawodowy już ukończyli, tudzież czas służby spędzonej przez kandydatów przy szkołach przemysłowych uzupełniających.

Pierwszeństwo przyjęcia na kurs zawodowy mają ci nauczyciele, którzy w szkołach przemysłowych uzupełniających uczą już przedmiotów objętych programem kursu, na który się zgłaszają.

Każdy zamiejscowy uczestnik I. kursu zawodowego *A* otrzyma za każdy półkurs zapomogę z Ministerstwa Robót Publicznych w kwocie 180 K.

Zasiłku w tym samym stosunku należy spodziewać się ze strony Wydziału krajowego.

Bliższe warunki tego kursu określone są w okólniku c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 12. października 1908 L. 38.133.

Egzamina kwalifikacyjne dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych z językiem wykładowym polskim odbędą się przed c. k. Komisyą egzaminacyjną w Rzeszowie w drugiej połowie lutego b. r. Termin wnoszenia należycie udokumentowanych podań do 15. lutego b. r.

Dzień rozpoczęcia egzaminu będzie kandydatom podany osobno do wiadomości.

Egzamina kwalifikacyjne dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych przed c. k. Komisyą egzaminacyjną w Tarnowie odbędą się w drugiej połowie lutego b. r. Termin wnoszenia podań do końca stycznia b. r. Dzień rozpoczęcia egzaminu będzie kandydatom podany później do wiadomości.

Nakładem funduszu szkolnego krajowego

Z drukarni Władysława Łozińskiego we Lwowie pod zarządem J. Niedopada.